

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Peter Jørgensen: Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger om lovforslaget, efter at det har været til behandling i udvalget, der foreslår det vedtaget uændret, men på givnen foranledning skal jeg dog spørge den højtærede minister, om han ikke opfatter lovforslagets § 4, stk. 2, på den måde, at der godt kan udpeges medlemmer til tilsynsrådet, som ikke er medlemmer af folketinget, i modsætning til den nugældende ordning, hvor medlemmer af tilsynsrådet skal være medlemmer af folketinget og udtræde, når deres mandat i tinget ophører.

Ud over dette spørgsmål har der i udvalget været en drøftelse af en nærmere angiven administrativ adskillelse mellem tilsynsrådets og § 71-tilsynets virksomhed med hensyn til klagebehandlingen. Udvalget henstiller til ministeren, at dette spørgsmål søges løst, eventuelt i samråd med § 71-udvalget. Om klagebehandlingen i øvrigt skal jeg henvise til ministerens udførlige besvarelse i det i betænkningen optrykte bilag.

Med disse bemærkninger anbefaler jeg lovforslaget til vedtagelse.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Jeg takker udvalget for dets hurtige arbejde.

Med hensyn til de stillede spørgsmål kan jeg besvare dem begge bekræftende. Jeg mener ikke, der er noget i vejen for, at også medlemmer uden for tinget kan indtræde i tilsynsrådet, og jeg er enig i henstillingen i betænkningen angående en vis deling af de klagesager, der indgår. Jeg mener, man kan tage spørgsmålet om, hvilke klager der skal behandles af det ene og det andet udvalg, op til en nærmere drøftelse rent administrativt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1-6 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om børns retsstilling.

(Første behandling findes i tidenden sp. 547, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 909).

Der var stillet 23 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Faderskabs-sager).

(Første behandling findes i tidenden sp. 547, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 909).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

K. Axel Nielsen: Udvalget har afgivet en ret udførlig betænkning, der nærmere redegør for de stillede ændringsforslag.

Så langt det vigtigste af ændringsforslagene vedrørende forslag til lov om børns retsstilling er nr. 3 til § 6, hvorefter paragraffen ændres, således at den praktisk talt får samme ordlyd som den tilsvarende norske

[K. Axel Nielsen.]

bestemmelse, og i øvrigt i indhold kommer meget nær de regler, de danske, norske og svenske kommissioner blev enige om at foreslå. Der er ikke enighed i udvalget om dette ændringsforslag, idet kun regeringspartiernes repræsentanter i udvalget står bag det, medens venstres og de konservatives udvalgsmedlemmer stiller forslag om, at vi skal bevare den gældende ordning.

De øvrige ændringsforslag er enten konsekvenser af ændringsforslag nr. 3 eller forslag, hvorom der er enighed i udvalget, og jeg skal derfor for disse ændringsforslags vedkommende blot henvise til betænkningen og alene beskæftige mig med det egentlige stridsspørgsmål, ændringsforslag nr. 3, der foreslår en ændret affattelse af lovfor-
slagets § 6.

Når der skal tages stilling til spørgsmålet om, hvorledes det barn, der fødes af en ugift moder, skal placeres retligt, er det allerede i princippet i loven af 1937 fastslået, at det uægteskabeligt fødte barn, så vidt det er muligt, skal være ligestillet med et barn født i ægteskab. Denne principielle opfattelse manifesteres derved, at et barn født uden for ægteskab har ret til sin faders navn og har arveret efter faderen. Jeg går ud fra, at ingen drømmer om at forlade dette principielle synspunkt om ligestilling af børn født i eller uden for ægteskab. Både af hensyn til det barn, der er født uden for ægteskab, og af almene etiske grunde er det vigtigt at få fastslået, hvem der biologisk er barnets fader. Bedst ville det naturligvis være, om man altid havde mulighed for positivt at fastslå, om en bestemt person er barnets fader. Så langt når man vel ikke i overskuelig tid, men i årene efter 1937 er der sket en ret betydelig udvikling i retning af at kunne udelukke en persons faderskab. Retslægerådet har således oplyst, at udelukkelsesprocenten nu er 70, men at man inden længe regner med, at procenten vil stige antagelig til henimod de 80. Det kan i denne forbindelse oplyses, at der stilles forventninger til visse antropologiske undersøgelser, der bl. a. bygger på undersøgelse af de implicerede persons fingeraftryk, øjenfarve og regnbuehindestruktur.

Efter 1937-loven var domstolene afskåret fra at dømme en mand som fader, såfremt

moderen i avlingstiden havde haft samleje med en anden, som kunne være fader. Hvor flere mænd kunne være fader, skulle de alle dømmes til at betale fuldt bidrag. Efter det lovforslag, som den højtærede justitsminister fremsatte, skulle den anses som fader, der har haft samleje med moderen, såfremt der ikke er rimelig begrundet tvivl om, at han er barnets fader. Ved ændringsforslaget, som ministeren og udvalgets flertal er enige om, foreslås dette udtryk „såfremt der ikke er rimeligt begrundet tvivl om“ ændret til „medmindre der foreligger omstændigheder, der gør det lidet sandsynligt“. Efter min opfattelse er der vel ikke nogen større forskel i indhold mellem de to udtryk; er der nogen forskel, må den gå i retning af, at betingelserne for at fastslå faderskab er lempet i ændringsforslaget, men ændringsforslaget har i hvert fald den fordel, at det er enslydende med den norske lovbestemmelse. Begge formuleringer er udtryk for en lempelse i forhold til 1937-loven og betyder altså, at domstolene noget hyppigere end hidtil vil kunne statuere faderskab.

Efter ministerens forslag skulle, hvor flere er sagsøgte og ingen kan anses som fader, den dømmes til at betale bidrag, hvis faderskab måtte anses for mest sandsynligt. Dette forslag har fra flere sider være kritiseret. Således har byretsdommer Henning Krog i en artikel i Ugeskrift for Retsvæsen 1959, side 288, peget på, at bestemmelsen vil være vanskelig at praktisere; er der f. eks. 40 pct. sandsynlighed for, at én kan være fader og 60 pct. sandsynlighed for, at en anden kan være det, skal den sidste dømmes til at betale bidrag og den første frifindes, og et sådant resultat vil ikke nogen anse for rimeligt. Højesteret har i en skrivelse til justitsministeriet, som er videre-
sendt til udvalget, givet udtryk for betænkelighed ved, at det pålægges domstolene at træffe skønmæssige afgørelser af denne art.

Under lovforslagets første behandling her i tinget gav jeg udtryk for sympati for den ordning, kommissionen foreslog, og som, som tidligere nævnt, er gennemført i Norge: at man straks går over til enten at statuere faderskab eller at frifinde. Denne sympati fandt endnu stærkere udtryk, da de ærede ordførere for det radikale venstre og retsforbundet havde ordet. Under udvalgs-

[K. Axel Nielsen.]

arbejdet har den højtærede justitsminister tilsluttet sig flertallets opfattelse og tiltrådt det ændringsforslag, hvorefter § 6, stk. 2, får følgende ordlyd:

„Har moderen inden for avlingstiden haft samleje med flere mænd, kan en sagsøgt dog kun anses som fader til barnet, såfremt der er væsentlig større sandsynlighed for, at barnet er avlet af ham end af en anden.“

Det følger heraf, at domstolene, hvor der ikke er væsentlig større sandsynlighed for, at en af flere mulige fædre er fader, må frifinde dem alle. Der sker altså det, at man på den ene side skærper betingelserne for at dømme, nemlig fra „mest sandsynlig“ til „væsentlig større sandsynlighed“, og at der på den anden side, når der dømmes, dømmes til faderskab.

Når mit parti har ment at kunne anbefale det høje ting at vedtage denne nye bestemmelse, skyldes det ikke alene de vanskeligheder, jeg har refereret, ved at formulere en bestemmelse, der lægger bidragspligt på en af de mulige fædre. Vi lægger naturligvis først og fremmest vægt på hensynet til barnet, der har krav på i alle de tilfælde, hvor det med rimelig sikkerhed kan lade sig gøre, at få en fader. Vi lægger endvidere vægt på, at det ubestridt fra alle sider må være det rigtige mål at stræbe efter faderskab eller frifindelse. Det, striden angår, er jo alene, om tiden nu er inde til at indføre denne rene og klare bestemmelse, der efter min opfattelse er bedst stemmende med retfærdighed.

Når det heroverfor gøres gældende, at den nye ordning vil koste samfundet et par hundrede tusind kroner, må jeg for det første gøre opmærksom på, at retfærdighed ikke måles i penge, dernæst at modstanderne jo selv erkender, at det, flertallet nu foreslår, vil man godt være med til at gennemføre, når mulighederne for med større sikkerhed end nu at fastslå faderskab er til stede, selv om det også fra den side erkendes, at der ikke foreløbig er udsigt til, at faderskab kan fastslås med 100 pct.s sikkerhed. Det ligger nær at spørge, om oppositionen vil gå med til nyordningen, når dens bekostning for samfundet er bragt ned til et mindre beløb. Og hvor sætter man grænsen? Vil man f. eks. gå med til

den nye regel, når bekostningen kun er 100 000 kr. eller 50 000 kr.? For det må dog stå klart for oppositionen, at ordningen, uanset hvor længe man venter, vil koste samfundet et eller andet beløb.

Vi lægger endvidere vægt på, at ordningen antagelig vil befri domstolene for en hel del ankesager. At samfundet derved sparer penge, konstaterer vi kun med tilfredshed.

Endelig lægger vi vægt på, at vort forslag vil skabe ensartet lovgivning i Danmark og Norge på dette område. Som bekendt nåede de i Danmark, Norge og Sverige nedsatte kommissioner til næsten ligelydende lovforslag. Norge har gennemført kommissionsforslaget. Hvis Danmark følger efter, er der vel håb om, at Sverige vil gøre det samme, hvorimod en afvigende lovgivning i Danmark vil betyde farvel til nordisk retsenhed på dette område, i hvert fald de næste mange år. Med den stigende befolkningsudveksling i de nordiske lande får dette synspunkt stedse større betydning.

Som allerede nævnt stiller de to oppositionspartier forslag om at bevare den gældende lovgivning, hvorefter flere mulige fædre får pålagt fuld bidragspligt. Vi finder, at 18 000 kr., som bidragspligten i dag mindst andrager, er en urimelig straf for den, der måske kun ved en enkelt lejlighed har ladet sin natur gå over optugtelsen. Vi finder det upassende, at staten tjener penge på løsagtige kvinder, for det gør staten jo, når en kvinde har haft samleje med flere mænd, der alle bliver kendt bidragspligtige.

Vi tror ikke på, at vort forslag vil føre med sig, at der fødes flere børn uden for ægteskab. For det første ved den mand, der søger en kvindes selskab, vel som regel ikke noget om, at kvinden indlader sig med flere, og selv om han ved det, kan han ikke føle sig sikker på ikke at blive udlagt som fader. Endelig hører det vel til sjældenhederne, at parterne i sådanne situationer lader deres handlinger bestemme af økonomiske overvejelser.

Må jeg sluttelig udtrykke min forundring over, at det ærede medlem fru Erna Sørensen, der ved første behandling udtalte, at det er helt rigtigt, at man går bort fra at have flere bidragspligtige, og sagde, at noget sådant er usmageligt, nu står som med-

[K. Axel Nielsen.]

forslagsstiller til det ændringsforslag, ændringsforslag nr. 4, hvorefter ordningen med fuld bidragspligt skal bevares. Jeg er som allerede sagt enig med det ærede medlem i, at denne ordning er usmagelig, men hvorfor vil det ærede medlem så ikke være med til at afskaffe den?

Jeg skal i øvrigt på mit partis vegne anbefale at stemme for de af regeringspartierne stillede ændringsforslag og at stemme imod de af mindretallet stillede.

Vagn Bro: Må jeg ved anden behandling af forslag til lov om børns retsstilling og forslag til lov om ændringer i lov om retens pleje udtale, at vi atter her ser et eksempel på, at de tre politisk samarbejdende partier ikke alene står samlet i politiske spørgsmål, men også i rent saglige, ja, at man endogså ændrer ministerens forslag på, hvad den ærede socialdemokratiske ordfører jo kaldte det afgørende punkt, således at en overgangsbestemmelse, der skulle svække en særdeles velbegrunnet frygt for for mange frifindelser, sættes til side, og at man, om jeg så må sige, springer ud på det dybe vand.

Man kan her ingenlunde henvise til tilsvarende standpunkter i Sverige og Finland, hvor man på en række områder ikke er tilnærmelsesvis så langt fremme som herhjemme i lovgivningen om ægtebørn og børn født uden for ægteskab. Flertallet går nu imod justitsministeriet, der jo i lovforslaget stod på et mellemstandpunkt, og tilslutter sig en kommissionsindstilling, om hvilken et kommissionsmedlem, landsdommer Topsøe-Jensen, i sin afhandling i Ugeskrift for Retsvæsen af 12. december 1959 siger, at medens Sverige og Finland så vidt vides foreløbig har skrinlagt udkastene, er det norske udkast fremmet til lov den 21. december 1956.

Man kan nok sige, at det er en lidt ejendommeligt og i og for sig ikke farefri vej at betræde på et ømtåligt område i det fællesnordiske samarbejde. Man plejer ellers med rette at henvise til, at „om dette forhold er de nordiske lande enige“. Men nu henviser udvalgsflertallet — og ministeren har altså forladt sit oprindelige mellemstandpunkt — til en ganske ny lovgiv-

ning i Norge, hvor man har indført den bestemmelse, at der kun bliver tale om enten dom til faderskab eller frifindelse, idet man har slettet begrebet bidragspligtig til børn født uden for ægteskab. Denne sidste kategori udgjorde efter den tidligere norske lovgivning godt 20 pct., hvilket procenttal lagt sammen med domsprocenten — de tilfælde, hvor der dømtes til faderskab, det var ca. 56 — gav godt 76 pct., og kun 23 pct. blev således frifundet. Det er altså de resultater, vi indtil dato kan regne med fra Norge. Vi har nu modtaget de norske tal for året 1959.

Der blev ved retten afsagt dom for faderskab i 68,10 pct. af sagerne og frifindelse i 31,90 pct., altså i ca. $\frac{1}{3}$ af sagerne. Det er grundlaget for udvalgsflertallets spring ud på det dybe vand; og hvorledes man end betragter disse forhold, må det ikke alene kaldes et voveligt spring, men efter min mening, som står i modsætning til den ærede socialdemokratiske ordførers, også et samfundsmæssigt tilbageskridt fra den nuværende tilstand, der af ministeriet i det væsentlige betegnes som tilfredsstillende. Det er i dobbelt forstand et tilbageskridt, når man henviser til fællesnordisk lovgivning, idet man altså i Sverige og Finland, hvor man har hatt den samme kommissionsindstilling, efter de oplysninger, jeg har, foreløbig har skrinlagt denne kommissionsindstilling.

Jeg har ikke noget imod, at interesserede og kyndige kommissioner udarbejder nye ordninger, som de vel mener er de rette, men selv i demokratiske stater bør man dog ikke eo ipso være disse kommissioner følgagtige, når den tilstand, man vil ændre, af lige så kyndige mænd, nemlig justitsministeriets embedsmænd, betegnes som en tilfredsstillende ordning. Det er nok udmærket at nylovgive, men jeg synes, man i nogen måde skulle nøjes med at gøre det på områder, hvor man må sige at tilstandene indtil dato har været dårlige og ikke som her tilfredsstillende.

For nu at komme de formentlig for mange frifindelser til livs gik ministeriet den mellemvej — på trods af kommissionsforslaget — at beholde begrebet bidragspligtig, men altså således, at der kun blev én. Det hed i lovforslagets § 6, stk. 2, at kan en sagsøgt ikke anses som barnets fader, bliver han

[Vagn Bro.]

at anse som bidragspligtig til barnet, såfremt det kan bevises, at han inden for avlingstiden har haft samleje med moderen og det ikke må anses for udelukket, at han kan være barnets fader. Er flere sagsøgt under sagen, og kan ingen af dem anses som barnets fader, jfr. stk. 1, bliver den, hvis faderskab må anses for mest sandsynligt, at anse som bidragspligtig.

Jeg og mit parti foretrækker, indtil videnskaben er kommet længere frem i henseende til i flere tilfælde at kunne fastslå eller sandsynliggøre det egentlige faderskab, at blive ved lovgivningens nuværende regler fra 1937, der altså har virket i 20 år. Den tidligere social- og justitsminister hr. Steincke roste denne lov meget stærkt, og den daværende ordfører for socialdemokratiet her i folketinget, hr. Frederik Dalgaard, talte om — det står i Rigsdagstidende for 1935-36 sp. 2111 — den indbyrdes kamp mellem disse bidragspligtige, hvorfor man i lovforslaget dengang havde foreslået indført fuldt bidrag fra alle dem, der bevisligt havde haft samleje med moderen og kunne være faderen.

Må jeg nu spørge, om kampen mellem de flere, der i avlingstiden har haft samleje med moderen, ikke bliver endnu hidsigere nu, hvis dette forslag fra flertalspartierne side gennemføres? Det mener da Politimesterforeningen, som vel nok tæller de mennesker, der daglig har det største praktiske kendskab til disse folk; det kan vist ikke bestrides, at her findes eksperterne på dette område.

I flertalsforslaget hedder det nu, at har moderen inden for avlingstiden haft samleje med flere mænd, kan en sagsøgt dog kun anses som fader til barnet, såfremt der er væsentlig større sandsynlighed for, at barnet er avlet af ham end af en anden. Her vil der efter min mening blive kæmpet og blive procederet, thi nu er der i sandhed, må jeg sige, noget at slås for, thi nu gælder det enten faderskabet og mange tusind kroner eller frifindelse og stor økonomisk lettelse.

Jeg har ikke andre tal at regne med her end dem, som en lignende lovgivning har medført i Norge. Der bliver efter den ændring, der er indført dér, dømt cirka $\frac{2}{3}$, nogle flere end tidligere; der vil blive $\frac{1}{3}$ —

det må vi regne med i hvert fald foreløbig — som bliver frifundet.

Det er efter min mening en lovgivning, som vi ikke kan give vor tilslutning. Hvis der nu er 2 eller flere, som retten må erkende at der efter alt foreliggende er lige stor sandsynlighed for kan være fader, så må der i dette tilfælde ske frifindelse; hvis de står lige, er det således, at der ikke kan vælges én af dem. Og så spørger jeg — og jeg spørger med de samme ord som den ærede ordfører for socialdemokratiet, der talte om ret og rimelighed og retfærdighed —: er det et retfærdigt resultat, er det en rimelig retstilstand, at når det om en hedder, at der er væsentlig større sandsynlighed for, at han er fader, end de andre, da dømmes han som fader, men når 2 står væsentlig med samme sandsynlighed, så må der ske frifindelse? Med samme inderlighed som hr. Frederik Dalgaard for 20 år siden udtalte sig — og den højtærede minister siger, at loven har i hovedsagen virket tilfredsstillende — med samme inderlighed spørger jeg: er det en rimelig lovgivning, vi går ud i? Er det et udtryk for en samfundsmæssigt god lovgivning at kassere en ordening — der altså i 20 år har virket således, at man i motiverne må sige, at den har virket godt — for at komme bort fra 4 grupper over til 2 grupper af børn: den med 1 fader og så de faderløse — en ordening, der efter de hidtidige norske erfaringer medfører, at $\frac{1}{3}$ vil komme til at høre til den sidste gruppe.

Så taler man om, at den nugældende ordening er en slags pønallovgivning, idet man lader alle mænd, der indlader sig på, ja, jeg ved ikke, er det for stærkt at sige en slags strandhugst på dette område — for øvrigt i mange tilfælde, det er vi vist alle her enige om, til sorg og skam for en ung kvinde — når betingelserne er til stede, bøde derfor. Om man nu vil kalde det en straffebestemmelse eller en erstatningsbestemmelse, skal jeg ganske lade stå hen; jeg synes i og for sig ikke, at vi i dag kan kalde det en straffebestemmelse. I det nuværende risikofyldte samfund er der flere regler, hvorefter erstatning kan pålægges flere, når der er tilvejebragt afgørende sandsynlighed for, at de i fællesskab har påført nogen skade. Fertallet i denne sal ønsker at stille ægtebørn og børn født uden for ægteskab lige i juridisk henseende, og

[Vagn Bro.]

det forsikrer jeg for, at det ønsker jeg også, men der er visse ting, man ikke kan kæmpe imod. Man kan ikke ændre ved det forhold, at mange af disse børn ikke mindst for den pågældende mor er uønskede, og dér er det at jeg ikke finder vi behøver at tale om noget pønt. Med hensyn til brudt ægteskabsløfte, som jo i virkeligheden tenderer dette, siger man, at er der bevisligt brudt ægteskabsløfte, så skal — det er vi alle enige om — den pågældende selvfølgelig betale, og jeg finder, at det vil være rigtigt at anvende det samme princip i de tilfælde, der her er tale om.

Og så spørgsmålet for barn og mor. I dag har vi den regel, at der i stedet for én far kan være tale om flere bidragspligtige. Ved den sidste opgørelse her i landet var der 464 sager med én bidragspligtig og dertil 136 med flere bidragspligtige. Nu vil der nok blive lidt færre end 464 sager, men af det samlede antal sager, 600, vil der efter de foreliggende tal i ca. $\frac{1}{3}$ af tilfældene ikke blive tale om noget faderskab. Jeg ser i et blad, at disse manglende fædre skulle repræsenteres af socialministeren. Jeg ved ærlig talt ikke, om det vil være rigtigt. Denne lovgivning sorterer jo under den højtærede justitsminister, så han kunne i og for sig lige så godt få denne faderværdighed, men bortset fra det nærer jeg ikke tvivl om, at en sådan mor og hendes barn vil foretrække reglen om bidragspligt. Jeg kan ikke se, at det for en mor og hendes barn under en diskussion om, hvad der for nogle år siden er sket, er bedre, at hun må sige: ja, der har været så mange, så vi måtte lade staten træde til, end at hun må sige: ja, der var 2-3 stykker, og de betaler for det, de i sin tid har foretaget sig.

Ud fra disse betragtninger må jeg og mit parti så afgjort foretrække den nuværende, hidtil i det væsentlige tilfredsstillende virkende ordning.

Jeg vil føje til — og det tror jeg i øvrigt at alle her vil være enige i — at bedst vil det være, om man kunne finde en fader. Det må imidlertid erkendes, at der endnu er et stykke vej, inden videnskaben kan klare dette problem, men med de skridt, den er gået frem, vil jeg dog tro, det vil lykkes, selv om de videnskabsmænd, der har udtalt sig til udvalget, har været meget for-

sigtige. Derfor har vi også sagt, at vi kunne tænke os at følge ministerens oprindelige forslag, men, som det af den ærede ordfører for socialdemokratiet meget rigtigt er slået fast, dette forslag havde i sin oprindelige skikkelse den svaghed, at domstolene blev stillet over for et meget vanskeligt skøn. Derfor siger et af kommissionsmedlemmerne, landsdommer Topsøe-Jensen: jeg ser da hellere, at vi vender tilbage til bestemmelsen, der taler om en samlejerisiko. Højesteret er inde på noget i samme retning. Så er det, jeg vil sige til den højtærede minister, at hvis der er nogen mulighed for at skabe enighed om en lovgivning på dette punkt, er vi rede til at gå med til regeringsforslagets § 6, når blot der gøres den tilføjelse, som jeg vil gå ud fra at højesteret — vi kan jo spørge den — vil kunne acceptere: „Må to eller flere anses for lige sandsynlige, vil disse alle efter de gældende regler blive bidragspligtige.“

Nu er forholdet jo det, at man i de allerfleste sager, i Danmark 464, kun opererer med én bidragspligtig. Vi vil altså for disse to tredjedele vedkommende følge ministerens standpunkt, og vi vil også i det resterende antal tilfælde følge ministeren, hvis det er overvejende sandsynligt, at en af dem er faderen, og nøjes med ham som bidragspligtig, men også kun i det tilfælde, for vi finder det ganske urimeligt at stille retten over for at vælge mellem to eller flere, som er lige sandsynlige. Det er i og for sig kun en lille tilføjelse, men for mig en principiel meget vigtig tilføjelse, og kan man gå med til den, skulle vi kunne nå til enighed. Men det blev altså afvist af udvalgsflertallet, som i det hele på dette område afviste regeringsforslaget, og når det er tilfældet, mener vi ikke, at man kan forlade en ordning, som i dag virker tilfredsstillende, og kaste os ud i noget nyt.

Må jeg gøre en bemærkning til den ærede ordfører, som mente, at den nye ordning var anbefalelsesværdig. Han talte her om den nordiske retsenhed. Vi ved dog alle, at er der noget område, der er meget ømtåligt, er det det nordiske. Det bliver nu måske resultatet, at de 2 lande, der repræsenterer den store halvdel af Norden, siger nej, den vej kan vi ikke gå, og på den anden side, sådan læser jeg ministerens lovforslag, er man i dag ængstelig for for

[Vagn Bro.]

mange frifindelser. Hvis oppositionen engang skulle få flertal, har den også sine synspunkter at kæmpe for, og hvis vi da måtte ændre i denne lovgivning, navnlig da Sverige og Finland ikke er med, ja, så synes jeg ærlig talt, at man her ikke alene ikke har gjort den nordiske fælleslovgivning noget godt, men man har gjort den skade.

Derfor vil jeg altså indbyde til, at vi under en yderligere forhandling søger at nå frem til en ændring på dette punkt, som for os er af principiel betydning, så at vi i virkeligheden gennemfører regeringens forslag med den nævnte lille tilføjelse; jeg tror kun, den vil komme til at få gyldighed i få tilfælde, men den vil betyde megen rimelighed over for to kæmpende parter om det, vi har talt om.

Erna Sørensen: Det er rigtigt, at jeg under første behandling af nærværende lovforslag udtalte min glæde og tilfredshed over det på så mange måder udmærkede forslag, der nu skulle behandles, og hvori hovedtanken netop var, at man kun fik én regel, én lov, som skulle gælde såvel for børn født i som uden for ægteskabet. Jeg havde forskellige ønsker, som også delvis er blevet imødekommet gennem udvalgsarbejdet og samråd med den højtærede minister, og jeg gav som også bemærket ved første behandling udtryk for, at det var godt, at man vendte tilbage til denne mellemøsning med én bidragspligtig fremfor den gældende regel, hvor der kan være flere bidragspligtige, dersom faderskabet ikke kan konstateres. Det står jeg da ved, og jeg ville ønske, at også den højtærede minister var blevet ved med at stå på dette standpunkt, så havde vi ikke haft diskussionen i dag.

Det er et meget ømfindligt område, hvor der indtil videre vil herske megen usikkerhed og uklarhed, og hvor man altså ikke kan træffe det retfærdige. Jeg er meget bange for, at det skal komme til at gå sådan, at afgørelserne egentlig bliver truffet ved, at man tæller på knapperne. Selv højesteret har i en henvendelse til os givet udtryk for den vanskelighed, der er ved at fortolke de pågældende regler. Jeg kan heller ikke lade være at skele til, at den, som har haft med en kvinde at gøre, meget let vil kunne

benytte sig af den nye lov, spille spillet så højt som muligt for at blive fri for en bidragspligt, som faktisk normalt skulle påhvile ham, når han havde indladt sig med den pågældende kvinde.

Jeg kan slet ikke dele det ærede medlem hr. K. Axel Nielsens opfattelse af, at det er dyrt for vedkommende; ja, jeg ville næsten sige, det burde være dyrere, så kunne det være, de pågældende fik lidt mere ansvarsfølelse, og det ville i hvert fald gavne samfundet. Dette, om det koster staten 100 000 eller 200 000 kr., er ikke afgørende for mig, absolut ikke, men det er afgørende for mig, om man løber fra sit ansvar, om mænd giver sig i lag med flere kvinder i flæng, og kvinder giver sig i lag med flere mænd — det ene køn er ikke bedre end det andet — og så mener, at det kan staten til syvende og sidst ordne. Det støder mig, og jeg var derfor glad over, at jeg i mit parti fik lov til at følge den regel, at der kun skulle være én bidragspligtig fremefter. Jeg kan godt sige her, at der var flere i vor gruppe, der helst ville beholde den gamle ordning, men som bøjede sig for mine argumenter, og jeg kan også godt sige til det ærede medlem hr. K. Axel Nielsen, at jeg er klar over, at det ikke er nogen juridisk afgørelse, der er truffet her. Det er en rent etisk betragtning, der har fået mig til at tage det standpunkt, sådan som jeg nu har forklaret det.

Jeg synes, vi havde et udmærket udvalgsarbejde i gang. Vi var kommet langt med de enkelte ting. Vi havde også haft samråd med den højtærede minister nogle gange og fremført spørgsmål om ændringer og fortolkninger, som vi ønskede oplysninger om. Derfor var det meget forbausende for os, at den højtærede minister pludselig kom med sit ændringsforslag, der fuldstændig omkalfaltrede § 6 ved at gå over til kommissionens oprindelige standpunkt, at sagen skulle falde ud til enten faderskab eller til frifindelse. Jeg siger ikke, der ikke var nogen begrundelse for det; jeg ved godt, at såvel det ærede medlem hr. K. Axel Nielsen som det ærede medlem fru Else Zeuthen ved første behandling udtalte deres tvivl om det rigtige i den foreslåede regel, men der var dog ikke kommet noget officielt frem, som kunne bevirke, at man ændrede standpunkt.

[Erna Sørensen.]

Der var ikke hørt fra Norden. Vi havde fået nogle oplysninger fra Norge, hvor loven nu er trådt i kraft, og disse oplysninger bestyrker os ikke just i, at vi skulle foretage en ændring, fordi vi blev klar over, at der nu er mere chancerytteri end tidligere. 31 pct. frifindelser betyder jo, at en del mænd, som skulle have været bidragspligtige, er blevet frifundet. Man tør heller ikke sige, at der forelå noget som helst nyt fra Finland eller Sverige, tværtimod. Det er nævnt i en artikel, at Sverige har skrinlagt dette spørgsmål, og det nordiske enhedssynspunkt kan heller ikke have været det afgørende, når et så stort land som Sverige end ikke har indført arveret efter faderen for det barn, der er født uden for ægteskab, og altså således har en ret lang vej at gå for at kunne komme frem til et forslag som det foreliggende. Heller ikke Finland har gjort noget skridt, som kunne betyde, at vi måtte føle os forpligtet ud fra den betragtning, at vi skulle være enige om lovgivningen i Norden, til at ændre § 6. Men ændringsforslaget blev forelagt os som en kendsgerning. Der blev sagt, at regeringspartierne havde jo flertal, og dermed basta. Det er altså på den måde, man forhandler i udvalg i dag; det er konstateret ved andre lejligheder, at sådan gør man, hvor det er politiske afgørelser, der træffes, men dette forslag er absolut ikke noget, der har med politik at gøre. Det er et meget, meget fint, ømfindeligt område inden for familieretten, hvor man nøje må granske, hvad der gavner, og hvad der ikke gavner.

De udtalelser, vi har fået fra retslægerådet, har ikke bestyrket os i troen på, at tiden er inde til at gennemføre disse ændringer. Udelukkelsesprocenten er man altså end ikke kommet nogen vegne med, og det positive at bestemme faderskab er man ikke nået til; man er stadig væk på det negative punkt at kunne udelukke faderskab, og dér er man oppe på en procent af 70. Men hvad sagde professor

Gormsen i udvalget? At han ikke med nogen som helst sikkerhed kunne udtale sig om, hvor højt man ville nå, måske yderligere 10 pct.; man havde store undersøgelser i gang, men der ville gå 5 år, før man kunne drage nogen som helst slutning af resultaterne. Han sagde altså ikke noget, der kunne bestyrke os i, at man år for år med større sikkerhed ville kunne fastslå et faderskab.

Det er disse ting, der gør, at såvel venstre — således som det ærede medlem hr. Vagn Brø nu har gjort rede for det — som det konservative folkeparti må melde fra med hensyn til den nu foreslåede § 6. Vi ville meget gerne blive stående ved det forslag, som oprindeligt blev fremsat af den højtærede minister, altså det, der angav mellemvejen, men vi kan i hvert fald ikke i dag gå med til den ændring, der nu foreslås.

Det ærede medlem hr. K. Axel Nielsen var bekymret for min stilling. Jeg har da ikke skrinlagt denne sag. Når videnskaben er kommet det stykke længere frem, som vi venter på, når Norden har fået en fælles lovgivning på dette område, ja, da er vi til at tale med. Jeg har absolut ikke lagt vægt på, om det var det ene eller det andet beløb, staten kom til at udrede ekstra; men jeg har været imod dette, at man tager ansvaret fra folk, at man siger: enten faderskab eller frifindelse, og at der som løsning i sidste tilfælde kun bliver én familiefader, nemlig staten. Staten har været rundhåndet hidtil, og nu får man altså også dette ind under statens velsignelser. Det er en væremåde og en tankegang, som ikke huer det konservative folkeparti, og derfor går vi altså imod ændringen.

Vi henstiller til de ærede medlemmer at stemme for det af os stillede ændringsforslag, nr. 4, til § 6 og de øvrige ændringsforslag, som er en følge heraf.

Må jeg lige til sidst omtale en ting, som det ærede medlem hr. K. Axel Nielsen ikke kom ind på. Det er spørgsmålet, hvordan det nu skal gå med disse helt faderløse, men også ikke-bidragsmulige børn, der

[Erna Sørensen.]

kommer til verden herefter. Staten skal stå som familiefaderen, der betaler. Men hvor er lovhjæmmelen til det ud over den, vi har i forsorgsloven, og hvad er følgen? I dag kan en moder dog få udbetalt underholdsbidrag; hvis hun ikke kan få det forskudsvis af det offentlige, kan hun indkassere det hos den pågældende bidragspligtige. Det kan hun ikke efter dette forslag. Jeg må formode, at her bliver et hul i lovgivningen, men det bliver måske den højtærede socialminister, der sammen med den højtærede justitsminister må dele disse forpligtelser, for hvis lovforslaget bliver vedtaget, mangler der formentlig noget.

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til forslaget om ændringer i retsplejeloven. Vi følger de ændringer, som er naturlige i henhold til vor standpunkttagen, og vil i øvrigt stemme imod de ændringsforslag, udvalgets flertal har stillet eller tiltrådt.

Else Zeuthen: Vi er enige i de af den højtærede justitsminister og de af udvalgets flertal stillede ændringsforslag og vil kunne stemme for dem. Derimod kan vi ikke stemme for de af venstre og de konservative stillede ændringsforslag.

Hvad specielt angår spørgsmålet om faderskab og flere bidragspligtige, finder jeg det urigtigt at blive stående ved den nugældende ordning, der går ud på, at staten opkræver fuldt bidrag af flere mulige fædre og tjener penge derpå. Fra mange sider har man netop udtrykt ønske om at komme bort fra denne utiltalende ordning, som man har anset for uetisk.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro bebrejdede regeringspartierne, at de står sammen i dette rent saglige spørgsmål. For det første er der måske den mulighed, at man med andre kan dele visse generelle synspunkter; for det andet vil jeg gerne sige, at venstre og de konservative står også sammen om dette rent saglige spørgsmål til trods for det ærede medlem fru Erna Sørensens udtalelser ved første behandling.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro udtalte, at 31 pct. af faderskabssagerne ved retten i Norge var faldet ud til frifindelse. Men det ærede medlem ved udmærket godt, at man dertil må føje, at det kun er en mindre

brøkdel af samtlige faderskabssager, det her drejer sig om. Det er ikke 31 pct. af alle faderskabssager, der falder ud til frifindelse.

Det ærede medlem indvender, at når der foreligger to lige store muligheder for faderskab, må man afstå fra at ikende faderskab. Det forekommer mig ikke at være så urimeligt, for der kan kun være én fader til et barn, og hvis der er to lige store muligheder, kommer man ellers uvægerligt til at ikende en mand et faderskab, som han ikke har, og til at idømme ham et meget stort bidrag gennem mange år til et barn, som ikke er hans.

Det ærede medlem fru Erna Sørensen hævder, at det afgørende for hende er, at den ordning, der her søges gennemført, kan bidrage til, at folk løber fra deres ansvar. Men må jeg så ikke spørge, om det netop ikke er et moment, der kan kalde på ansvaret, at man velsagtens nu løber en større risiko for at blive ikendt faderskab med alt, hvad dermed følger.

Det ærede medlem fru Erna Sørensen sagde også, at der ikke var kommet noget frem officielt om, hvad man ville med § 6, men herom udtalte jeg mig dog temmelig tydeligt ved første behandling. Vi havde også ved flere andre lejligheder drøftet § 6, og herved var det kommet frem, at vore synspunkter med hensyn til denne paragraf var afvigende. Jeg personlig er tilfreds med, at det nu foreliggende ændringsforslag bringer os på linje med det forslag om faderskab eller frifindelse, som den meget sagkyndige kommission havde fremsat. Der bliver ganske vist nu tale om, at nogle børn ikke får tilkendt nogen fader, men hertil kan man vel sige, at et bidragydende faderskab alene næppe kan være meget værd for et barn — for slet ikke at tale om, at nogle børn under den nugældende ordning med tydelighed får fastslået, at deres moder har ført et løst liv.

Jeg vil gerne understrege betydningen af, at vi med den her foreslåede ordning lægger os på linje med, hvad man har indført i Norge, og jeg nærer ikke den ængstelse, som nogle af de tidligere ærede ordførere har udtalt for, at vi i Norden nu går i hver sin retning. Jeg mener, det er meget vigtigt, at to af de nordiske lande kommer til at gå frem efter samme linjer i denne

[Else Zeuthen.]

sag; det skal så også nok vise sig, at de andre lande før eller siden vil følge efter. Erfaringerne fra Norge kan efter min mening ikke virke afskrækkende.

Som lovforslaget kommer til at foreligge, hvis de af flertallet stillede ændringsforslag bliver vedtaget, forekommer det mig at være udtryk for et helt rigtigt princip, og det er med glæde, jeg kan gå med til det.

Ayos Herbøl: Fra retsforbundets side kan vi tilslutte os de ændringsforslag, der er stillet af udvalgets flertal og af den højtærede justitsminister.

Den mest betydningsfulde ændring vedrører jo som tidligere omtalt § 6 i forslag til lov om børns retsstilling, og her er flertallet nået til enighed om at følge det forslag, som kommissionen stillede i den betænkning, vi har haft til gennemlæsning. Dermed sker der dette, at man for børn uden for ægteskab enten fastslår faderskabet eller frifinder. Det er det samme forslag, jeg ved første behandling udtrykte min sympati for, idet jeg fandt, at der herved skabtes retslig ligestilling mellem børn født i og børn født uden for ægteskab; det var også hensigten med 1937-lovgivningen, som imidlertid fik den uheldige, omend utilsigtede konsekvens, at den skabte et skel mellem børn født uden for ægteskab, idet det barn, der kun fik tilkendt en bidragspligtig, ikke opnåede arveret, således som det barn gjorde, der fik tilkendt en fader. Begrebet „flere bidragspligtige“ var også alle ordførerne ved første behandling undtagen det ærede medlem hr. Vagn Bro enige om kunne være en psykisk belastning for barnet, og vi fordømte vistnok alle sammen dette begreb.

Det vil nu blive domstolens opgave at gå i dybden ved behandlingen af de faderskabssager, der herefter rejses, og så vidt muligt fastslå faderskabet til et barn født uden for ægteskab. Man kan vel formode, at hvor man tidligere dømte til bidragspligt, vil man i hvert fald i nogle tilfælde nu kunne fastslå faderskabet.

Jeg tror, at den ordning, som vil få tingets tilslutning i dag — og jeg vil gerne opfordre det høje tings medlemmer til at stemme for den — vil være i barnets in-

teresse, og at fordelene vil være så betydelige, at de kan opveje de ulemper, der kan være forbundet med den — selv ved en stigning i antallet af frifindelser, således som det har været tilfældet i Norge, efter hvad der er oplyst over for udvalget. Det kan jo også tænkes, at en sådan eventuel stigning ikke vil vedvare. Efter de oplysninger, vi modtog i udvalget, er retsvidenskaben nu nået til en udelukkelsesprocent på 70 ved hjælp af blodtypebestemmelserne, og det ventes, at dette tal vil stige yderligere. Det vil sige, at man måske inden for en overskuelig årrække når frem til det, man kunne kalde en til vished grænsende sandsynlighed for at kunne finde den biologiske fader.

En ordning, som betyder, at dansk ret kommer i overensstemmelse med den norske, anser vi for et plus og et skridt på vejen mod nordisk retsenhed på dette område. At Danmark og Norge nu har den samme retsopfattelse, kan måske betyde en tilskyndelse for Sverige og Finland til at tage de næste skridt og bringe deres lovgivning i overensstemmelse med den danske og den norske.

Vi kan derfor opfordre det høje ting til at stemme for de af justitsministeren og af flertallet stillede ændringsforslag.

Petra Petersen: Den kommunistiske gruppe kan tiltræde de ændringsforslag, der er stillet af udvalgets flertal og tiltrådt af ministeren — det gælder begge forslagene — og derfor kan vi selvfølgelig ikke stemme for mindretallets ændringsforslag, men må stemme imod. Vi gør det så meget mere, som jeg ved første behandling gav udtryk for, at vi fandt, at det var rimeligt og retfærdigt nu, hvor man vil ændre de to bestående love og samle dem i én lov, at tage skridtet fuldt ud og afskaffe begrebet bidragspligtig. Det har været sagt i dag og også ved første behandling, at det var usmadeligt med flere fædre eller flere bidragspligtige. Det finder vi også det er, og jeg finder — ligesom det ærede medlem hr. K. Axel Nielsen — at det er en forkert måde for det offentlige at tjene penge på. Det ærede medlem hr. Vagn Bro talte meget smukt i øvrigt om de faderløse, men jeg vil gerne sige, at det barn, som har en bidragspligtig til fader —

[Petra Petersen.]

selv om det så har 10 bidragspligtige — har ikke en fader, man kan regne med, så det har ingen betydning.

Det ærede medlem fru Erna Sørensen talte om et større ansvar og mente, at hvis man forhøjede bidraget — sådan forstod jeg det ærede medlem — ville der blive færre børn født uden for ægteskab. Det tror jeg ikke på. Jeg mener, at det bidrag, mødrene får, er for lille, men jeg tror ikke, at større bidrag betyder, at der bliver færre børn uden for ægteskab. Man ser desværre, hvor mange mænd der løber fra kone og børn, og også hvor mange koner der løber fra mand og børn. Der er der også betalingspligt.

Jeg tror, at samfundet har et meget stort ansvar for disse tilstande — det har jeg i øvrigt nogle gange fra denne talerstol været inde på. Jeg tænker på de unges uddannelsesmuligheder, hvor vanskeligt det er at blive gift, medens de er unge; de skal højt op i alderen, inden de kan gifte sig. Jeg tænker på de store boligproblemer, vi har, og meget mere. Jeg tror, at samfundets ansvar her er meget, meget stort.

Vi kan altså være tilfredse med den affattelse, § 6 har fået, når forsorsloven ændres, hvad flertallet forudsætter ifølge betænkningen, men det er også ganske nødvendigt. Det var vist det ærede medlem fru Erna Sørensen, der var inde på dette. Jeg kunne tænke mig at få et tilsagn herom. Det må være sådan, at moderen eller den, der har ansvaret for et barn, der ingen fader eller bidragspligtig har, kan få understøttelse udbetalt af det offentlige. Der er her et hul i forsorsloven, som i alle tilfælde må udfyldes.

Må jeg sige om § 14 — jeg talte lidt om den ved første behandling — at jeg er stadig i tvivl om, hvorvidt det er rigtigt, at man udvider pligten til at betale bidrag til barnet eller den unge til det 24. år, når den pågældende er under uddannelse. Jeg finder, det er rigtigt, at den enlige moder, der ikke selv kan få sit barn uddannet, får hjælp dertil. Det gælder barnet, der er i lære, og det vil for de flestes vedkommende sige, indtil barnet er 19-20, måske 21 år. Jeg tror, det havde været rigtigt, om man i stk. 2 havde ændret 18 år til 21 år og ikke til 24 år. Jeg tror, det ville have været bedre. Man

skulle så også have gennemført denne ændring i vor forsorslov, sådan at alle de mødre, der i dag skal have deres normalbidrag udbetalt forskudsvis fra det offentlige, virkelig kunne få det, så længe barnet er i lære. Gang på gang støder vi på, at disse mødre ikke er i stand til at klare for deres børn. De får ingen skattelettelse, de bliver ikke betragtet som forsørgere, og de er faktisk ude af stand til at klare disse børn det sidste år eller de to sidste år af barnets lære. Dette lovforslag, som jo absolut er udmærket, og som vi også går ind for, skal jo sikre, at børn født i og uden for ægteskab bliver mere ligestillet, men der står i vor forsorslovgivning, at vi har pligt til at forsørge vore børn, til de er 18 år, og uanset om man er justitsminister eller arbejdsmand, har man ingen pligt til at forsørge barnet længere. Her giver man faktisk børn født uden for ægteskabet en fortrinnsstilling fremfor børn, der er født i ægteskab. Ikke fordi vi vil stemme imod det, men jeg tror, man gør en fejl ved ikke at lade denne bidragspligt ophøre ved det 21. år i stedet for ved det 24. år. Men vi skal, som jeg har sagt, med glæde stemme for de ændringsforslag, der er stillet af flertallet, og stemme imod dem, der er stillet af mindretallet.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne anbefale det høje ting at stemme for såvel de af mig stillede ændringsforslag som de af udvalgets flertal stillede og af mig tiltrådte ændringsforslag.

Til det ærede medlem fru Erna Sørensen, der talte om det ændrede standpunkt, vil jeg gerne sige, at forholdet jo dog er dette, at de tre regeringspartiers ordførere allerede ved første behandling ventilerede tanken om at gå et skridt videre, end jeg havde foreslået, nemlig helt at stryge begrebet bidragspligtig. Om det af mig fremsatte forslag vil jeg gerne sige, at det naturligvis gav udtryk for, at jeg anså det for rigtigst kun at tage det ene skridt i denne omgang: at reducere de 4 grupper til 3. Det var udtryk for, at jeg anså det for rigtigst — og jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Vagn Bro, at det selvfølgelig også var opfattelsen blandt justitsministeriets embedsmænd — at afvente endnu nogen tid den udvikling, der er i gang.

Jeg røber ingen hemmelighed fra ud-

[Justitsministeren.]

valgsbehandlingen ved at sige, at vi over for professor Gormsen og dr. Henningsen rejste det spørgsmål, om det var muligt at sige, hvornår vi får lidt fastere grund under fødderne. Specielt spurgte jo det ærede medlem direkte professor Gormsen — jeg beklager, hvis jeg røber noget, jeg ikke bør røbe —: ser det anderledes ud om 5 år? Det er klart, at det turde professoren ikke svare på. Men forholdet har jo altså været dette, og det har allerede fra begyndelsen været tilkendegivet, at man i regeringspartierne havde et ønske om straks at gå dette skridt videre, idet man henholdt sig til den argumentation, der var fremført i kommissionsbetænkningen, og det har jeg for mit vedkommende fundet det rigtigt at acceptere, så meget mere som mit forslag jo var udtryk for det, jeg kunne kalde det midlertidige mellemstandpunkt. Må jeg i denne forbindelse sige, at såvel det ærede medlem hr. K. Axel Nielsen som det ærede medlem hr. Vagn Bro henviste til en skrivelse fra højesteret, hvori man taler om risikoen ved de skønsmæssige afgørelser. Derom vil jeg gerne sige, at mig forekommer det, at det er lidt vel stærkt i denne forbindelse at tale om skønsmæssige afgørelser. Vi havde jo i udvalget lejlighed til at gennemgå en række konkrete retstilfælde, hvor det forekom mig temmelig klart at der ikke blev tale om et skøn, men om en så overvejende sandsynlighed, at man ikke med rette kunne sige, at det var en afgørelse, der alene var præget af et skøn.

Jeg vil i øvrigt som begrundelse for ændringsforslagene henvise til, hvad der er anført i betænkningen, og til de bemærkninger, der er fremført af mit partis ærede ordførere, det ærede medlem hr. K. Axel Nielsen. Jeg bør vel i denne forbindelse også henvise til de oplysninger, vi har fået fra Norge om de erfaringer, man dér har indvundet i kraft af loven af 1956.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro talte gentagne gange om, at de i 1937 gennemførte regler i det væsentlige må siges at have virket tilfredsstillende; og at dette havde stået i bemærkningerne til lovforslaget, var for det ærede medlem et meget vigtigt argument for, at han ikke ville være med til at ændre i 1937-loven. Derfor vil jeg gerne gøre opmærksom på,

at udtalelsen om, at disse regler i det væsentlige må siges at have virket tilfredsstillende, selvsagt går på, at 1937-loven gennemførte en total ændring af princippet, nemlig den principielt tilstræbte ligestilling mellem børn født i ægteskab og børn født uden for ægteskab.

Ved første behandling diskuterede vi ordene i bemærkningerne om, at loven nu havde virket så længe, at den burde tages op til revision, og jeg erkendte over for det ærede medlem, at det, at en lov var gammel, ikke i sig selv var et argument for at ændre den. Det afgørende var altså dette, at man siger, at 1937-loven, som gennemførte en principiel nyordning, i det væsentlige har virket tilfredsstillende; men dette hindrer ikke, at man nu søger at komme det skridt videre, som man anser for rigtigt.

Man bruger også i mindretallets betænkning udtrykket „en så moderne lovgivning“. Det er mig ikke aldeles klart, hvad der ligger i ordet „moderne“ netop i denne forbindelse.

Må jeg i øvrigt om 1937-lovens principper og om den lov, der vil blive resultatet, hvis ændringsforslagene og lovforslagene vedtages, sige i anledning af det ærede medlem hr. Vagn Bros udtalelse om kampen mellem de flere implicerede — det ærede medlem fru Erna Sørensen var vist inde på det samme — at jeg tror, denne kamp vil blive lige bitter, vil blive ført i lige så høj grad, så længe man kan føre den, hvad enten man har den ene eller den anden ordning, så det er, forekommer det mig, ikke i sig selv noget argument.

Over for det, som det ærede medlem hr. K. Axel Nielsen havde sagt om de 18 000 kr., kom det ærede medlem fru Erna Sørensen med en bemærkning, som jeg forstod sådan, at det ærede medlem måske snarere syntes, det burde koste mere at være bidragspligtig eller fader til et barn født uden for ægteskab, idet det ville kalde på en større ansvarsfølelse. Det ved jeg såmænd ikke. Mon ikke det ærede medlem og jeg kan blive enige om, at meget af det, der sker på dette område, er affektforbrydelser, hvor man ikke tænker på, hvad det koster.

Det undrede mig, at det ærede medlem hr. Vagn Bro — og til en vis grad også

[Justitsministeren.]

det ærede medlem fru Erna Sørensen — ville køre så stærkt på den fællesnordiske lovgivning; for hvis man virkelig har den opfattelse, at man ønsker at nærme sig fællesnordisk lovgivning, gør man ved sine ændringsforslag det værste, man kan gøre, for vedtagelsen af dem ville anbringe os så fjernt som overhovedet tænkeligt fra de øvrige nordiske lande. Ingen af de øvrige nordiske lande kender begrebet flere bidragspligtige, der betaler fuldt bidrag — og ingen af dem drømmer om at indføre det.

Det, der for mig er det centrale i denne lovrevision, er at komme bort fra begrebet „de flere bidragspligtige“. Rent bortset fra at det i sig selv er en kompliceret ordning at operere med de 4 grupper, og også bortset fra at det er ukendt i alle andre lande, herunder de nordiske lande, og ikke kan tænkes indført i disse lande, forekommer det mig, at begrebet „de flere bidragspligtige“ i virkeligheden er — jeg tør næsten ikke bruge det ærede medlem fru Erna Sørensens udtryk fra første behandling ; men det tiltaler mig i hvert fald ikke, for vi ved, at der biologisk kun kan være én fader, og så bliver dette: at fastslå, at der er flere bidragspligtige, i realiteten en straf — det, vi diskuterede så indgående ved første behandling.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro ville forsvare „de flere bidragspligtige“ med henvisning til, at Politimesterforeningen havde anbefalet at opretholde den nugældende ordning, og det ærede medlem sagde, at politimestrene nok her var de mest sagkyndige. Jeg skal ikke forsøge at kommentere „sagkundskab“ i denne forbindelse — det var måske et mindre heldigt valgt udtryk — men holder vi os nu til det, og i den bedste mening, så kunne Dommerforeningen måske anses for at være lige så sagkyndig, og Dommerforeningen har ligesom østre landsret en anden opfattelse af spørgsmålet end Politimesterforeningen.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro citerede med megen glæde udtalelser, fremsat af mit partis ordfører, da 1937-loven var til behandling. Jeg kan naturligvis også — uden at jeg dog skal gå i detaljer — drille oppositionen lidt med at citere, hvad der dengang blev sagt fra anden side. Jeg

min derom, at det høje ting dengang havde et medlem, der hed C.J.F. Sven, en fremtrædende konservativ rådmand; han holdt en meget interessant tale om spørgsmålet de flere bidragspligtige og vendte sig med voldsomhed mod den tanke at indføre — som han sagde — en slags prostitutionsskat. Jeg kan også minde om, at en lige så fremtrædende venstrejurist som det ærede medlem hr. Vagn Bro, nemlig hr. Rytter, dengang tog ordet i landstinget og talte voldsomt imod tanken om de flere bidragspligtige. Ligesom jeg altså har ladet Frederik Dalgaard i stikken, har de ærede medlemmer ladet deres partifæller fra dengang i stikken — og så lader vi dette drilleri fare.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro talte om, at han ikke rigtig kunne fatte, at regeringspartierne på dette område kunne etablere et samarbejde, og det ærede medlem fru Erna Sørensen var lidt inde på det samme, idet det ærede medlem sagde: dette er ingen politisk afgørelse. Jeg vil gerne heroverfor sige, at der er vel ikke noget ejendommeligt i, at vi kommer frem til et resultat, som går ud på at gå et skridt videre i den retning, som vi alle ved at vi før eller senere kommer til at gå. Det er jo også erkendt af de ærede ordførere fra oppositionen, at i den retning må det gå: faderskab eller frifindelse. Spørgsmålet er hvornår. At vi er blevet enige om at tage skridtet allerede nu, kan vel ikke virke så overraskende. Men hvis jeg ville være meget ondsksfuld over for det ærede medlem fru Erna Sørensen, kunne jeg måske spørge, om det ikke var politiske grunde, der fik det ærede medlem til helt at ændre standpunkt i spørgsmålet om de flere bidragspligtige fra første til anden behandling.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro harcellerede lidt over de frifundne og talte om, at enten måtte det blive mig eller den højtærede socialminister, der fik tillagt faderværdigheden. Det ærede medlem fru Erna Sørensen var inde på det samme og talte om staten som familiefader. I anledning af disse bemærkninger vil jeg gerne henvise til, hvad der står i betænkningen om en påkrævet ændring af § 224 i forsorgsloven; dette gælder også som svar til det ærede medlem fru Petra Petersen. Der ligger i

[Justitsministeren.]

betænkningen og i det løfte, der blev givet af den højtærede socialminister under et samråd i udvalget, et tilsagn om, at man vil ændre bestemmelsen i overensstemmelse med udvalgets ønske.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro brugte på et vist tidspunkt af sin tale udtrykket strandhugst. Jeg kunne ikke rigtig finde sammenhængen med det foreliggende, medmindre altså det ærede medlem tænkte på den kvindelige part; men det har formentlig ikke været meningen.

Endelig siger det ærede medlem, at han er villig til her mellem anden og tredje behandling at drøfte en opretholdelse af mit forslag med en enkelt ændring, og det ærede medlem pegede på ønskværdigheden af at få en samlet og enig lovgivende forsamling bag denne ordning. Nu er det i sig selv, det erkender jeg, et værdifuldt argument, at man over for en lovgivning af denne karakter, der ikke må være partipolitisk præget, kan samle så stort et flertal som muligt. Men når det ærede medlem som forudsætning for at skabe denne enighed fastholder, at vi skal bevare, omend måske i mindre omfang, ordningen med to eller flere bidragspligtige, så anser jeg det for umuligt at nå til nogen overensstemmelse med det ærede medlem.

Endelig sagde det ærede medlem, ligesom en smule truende, at hvis vi, altså oppositionen, får flertal — det ærede medlem var så forsigtig at sige hvis, og det kan jeg meget vel forstå — men altså hvis oppositionen får flertal, kan man jo ændre den lov, vi nu står i begreb med at gennemføre. Dertil vil jeg blot sige, at hvis det engang sker, at dette flertal opnås, så tror jeg man i Sverige og i Finland er nået lige så langt som vi, og så bliver der ingen ændring.

K. Axel Nielsen: Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger til de ærede medlemmer hr. Vagn Bro og fru Erna Sørensen. Det ærede medlem hr. Vagn Bro var inde på de oplysninger, vi har fået fra Norge. Her vil jeg dog gerne understrege, at de statistiske oplysninger, vi har fået fra Norge, alene angår de sager, der har været bragt for retten — det gjorde det ærede medlem hr. Vagn Bro også opmærksom på; men

dette forhold bør understreges, fordi man her får nogle helt andre procenter, end man har i den statistik, der er stillet til vor rådighed vedrørende Danmark. Jeg peger på den statistik, der står i kommissionsbetænkningen side 15 og supplementet dertil, hvor tallene er ført op fra 1954 til 1958. Disse tal viser, at antallet af sager, hvori der er statueret faderskab, er i stadig stigning; vi står nu på godt 85,4 pct. Antallet af frifindelser er nogenlunde konstant; de ligger på 3-3½ pct. Antallet af sager med flere bidragspligtige ligger på omkring 2½ pct. Antallet af sager, hvor der er én bidragspligtig, er altså i dalen, og man må formode, at der sker en forskydning til faderskabssiden. Det, man må hæfte sig ved i disse oplysninger fra Norge — hvis man overhovedet kan få nogen brugbar vejledning her, efter at loven har været i kraft så kort tid — er stigningen i antallet af sager, som ender med, at der statueres faderskab. Jeg vil gerne yderligere pege på, at ifølge oplysningerne fra Norge er procenten af de sager, der er bragt for retten, steget fra 56,18 til 68,10 pct. Hvis disse tal er blot nogenlunde vejledende og vi kan regne med at få det samme udslag her i landet, når vi indfører den norske ordning, så synes jeg man må hilse det med tilfredshed.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro bestred, at man med rette kan kalde det, at man dømmer en mand, der har haft samleje med en kvinde, til at betale bidrag, for en straffebestemmelse. Ja, formelt er det naturligvis ingen straffebestemmelse, men den har en pønal virkning, og det er denne pønale virkning, der går igen i de to oppositionspartiernes argumentation for at bevare den gældende ordning. Det ærede medlem hr. Vagn Bro vil ganske vist sige, at det er en erstatningsbestemmelse, og det får mig til at spørge: hvad er det, der skal erstattes? Det er jo ikke pigen, der får pengene.

Det ærede medlem var også inde på, at den moder, der alene fik staten til fader, var ulykkeligt stillet; hun ville da meget hellere være i den situation, at hun kunne sige, der var 2-3 stykker, end at der blot var én. Jeg tror, det ærede medlem undervurderer kvindernes sans for, hvad der er passende. Sådan tror jeg ikke nogen ville

[K. Axel Nielsen.]

finde på at sige. Jeg tror, en kvinde hellere vil have, at det fastslås, at faderskabet ikke kan oplyses, end hun vil have sagt, at der er en 2-3 fædre. Dette forudsætter, at der sker en ændring i forsorgslovens § 224. Det har den højtærede justitsminister allerede gjort opmærksom på, og jeg har ingen yderligere bemærkninger at gøre hertil.

Må jeg vedrørende mindretallets forslag om en tilføjelse til lovforslagets § 6 sige, at det er jo ingen løsning, for derved kommer man ikke bort fra de flere bidragspligtige, der skal betale fuldt bidrag. Når man fra oppositionens side foreslår, at der skal føjes til, at hvor to eller flere anses som lige sandsynlige fædre, skal de alle betale fuldt bidrag, vil jeg gerne spørge: hvad vil det egentlig sige? Hvornår er de lige sandsynlige som fædre? Skal det være nøjagtig 50 mod 50, eller skal man bruge reglen 49 mod 51 eller 45 mod 55 eller 40 mod 60? Når vi er betænkelige, og når højesteret er betænkelig ved denne formulering, er det netop, fordi man vil komme ud for en stor vanskelighed. Hvis det måske ved biologiske undersøgelser viser sig, at der er 40 pct.s sandsynlighed for, at den ene er fader, og 60 pct.s sandsynlighed for, at den anden er det, er det meget vel tænkeligt, at den, der har fået hæftet 40 pct. tallet på sig, er den faktiske fader, og da vil det være helt urimeligt at forlange, at domstolen skal frifinde ham og dømme ham med de 60 pct., men det ville blive konsekvensen af de ærede medlemmers forslag. Derfor tror jeg ikke, det frembyder nogen mulighed for et forhandlingsgrundlag.

Må jeg sige i øvrigt, at jeg har ikke oplevet, at det udvalg, der har beskæftiget sig med disse ting, har haft det mindste imod forhandling. Det er rigtigt, at man er kommet og har forespurgt, om vi kunne komme til et resultat på det grundlag, som nu er nævnt, men det ville være det samme som at ville forene ild og vand. De to principper forenes nu engang ikke, og disse regler, hvorefter man bevarer muligheden for flere bidragspligtige, vil vi ikke kunne acceptere. Det kan vi lige så godt sige rent ud. En forudsætning for, at vi kan gå med til en aftale, er, at princippet om flere bidragspligtige forlades. Hvis ikke man fra oppositionens

side vil acceptere det som forhandlingsgrundlag, er det ærlig talt tidsspilde at forhandle, men tror man, at der er mulighed for ved forhandling at nå til en overensstemmelse, ser vi i mit parti meget gerne, at denne lovgivning bliver til på et bredt grundlag.

Til det ærede medlem fru Erna Sørensen vil jeg gerne sige, at jeg er glad for, at det ærede medlem står ved, hvad der blev sagt under første behandling. Nu har den højtærede minister jo drillet det ærede medlem lidt, men jeg vil gerne have lov til at spørge: står det ærede medlem også ved karakteristikken „usmagelig“ af ordningen med flere bidragspligtige? Det var det, jeg citerede.

Ja, jeg har ikke mere at bemærke. Jeg skal fortsat anbefale lovforslagene.

Vagn Bro: Jeg må erkende, at når man kommer ud i dagens lys fra et udvagsværelse, oplever man ofte, at de, der leder udvalget, viser sig at være mere forhandlingsvillige, end man troede, for jeg mener ikke, at jeg har mærket til forhandlingsvilje. Nu er det altså således, at der kan eventuelt forhandles på grundlag af regeringens forslag, og så vil jeg gerne gøre den bemærkning, at selvfølgelig ønsker vi også enten én fader eller én bidragspligtig, men jeg mener, at vi så skal se på, hvad højesteret siger. Der kan jo ikke blive tale om så mange tilfælde. Efter de sidste oplysninger er det i 136 sager, der er flere bidragspligtige, mod 464, hvor der kun er én bidragspligtig. Så er det, at jeg blot om dette lille punkt vil sige: skulle vi dog ikke følge højesteret, som er betænkelig ved, at der, når to står nogenlunde lige, efter regeringens nye forslag skal siges: frifindelse, skønt man nu havde indkredset forholdet således, at man kunne sige, at der var to, der på det nærmeste stod lige? Nu må vi ikke glemme, at det skal først dokumenteres, det skal ligge aldeles fast, at begge har haft med pigen at gøre, og at det for det andet skal dokumenteres, at de begge kan være faderen. Det er kun dette lille punkt, jeg kunne tænke mig at drøfte, og det er det afgørende.

Jeg synes ikke, at der er nogen væsentlig grund til at sige ret meget mere. Jeg må dog lige gøre en bemærkning til den højt-

[Vagn Bro.]

ærede minister. Jeg er ikke forfatter, og jeg er navnlig ikke en stor skribent, så det er meget muligt, at jeg måske har brugt et udtryk som det, ministeren nævnte, men jeg kunne i hvert fald forstå, at ministeren udmærket forstod, hvad jeg mente, og det var, at vi politimestre er vel dem, der har mest at gøre med, må jeg bruge udtrykket de herrer alimentanter. Vi mægler mellem dem; vi kender dem og deres krumspring, og vi kender meget mere. Vi har jo til daglig med disse sager at gøre, og ganske specielt har politimester Arbøl i hele sit liv interesseret sig for dem, og derfor anfører jeg blot, hvorledes vort standpunkt er.

Så er der den omtalte passus i bemærkningerne til lovforslaget, og den kan man selvfølgelig nu reducere, men jeg vil dog gerne læse disse tre linjer op for det høje ting. De regler, der dér omtales, er den ordning, at der skal betales fuldt bidrag, hvoraf kun det ene skal gå til kvinden. Jeg kan her sige til det ærede medlem fru Else Zeuthen, der talte om, at det var meget usmageligt, at staten skulle tjene på dette, og derpå vil jeg svare, at staten giver kvinden ét bidrag, alle de andre går ind i fonden til nogle af de kvinder, som der ikke kan skaffes en bidragspligtig til. Der står altså i bemærkningerne til lovforslaget:

„Selv om de i 1937 gennemførte regler i det væsentlige må siges at have virket tilfredsstillende“

Jeg kan ikke læse det på anden måde, end at justitsministeriet må sige, at i virkeligheden har den lovgivning, vi gennemførte i 1937, virket tilfredsstillende. Det synes jeg er afgørende; men nu kan vi jo se på det.

Det kommunistiske medlem, det ærede medlem fru Petra Petersen, sagde sådan noget som, at hvis der var 10 fædre, var det jo grufuldt for sådan et lille barn. Det er såmænd rigtigt nok, det er grufuldt; men hvis der er flere endnu og man derfor kan sige, at det er et „statsbarn“ eller et „alle-

mandsbarn“, må jeg sige, at jeg ikke synes om den diskussionsform.

Vi har i 1937 enstemmigt vedtaget en lovgivning, som udtaler, at når visse betingelser er til stede, er det ikke et spørgsmål om straf, men om erstatning, og så skal de pågældende betale. Jeg kan aldeles ikke erkende, at et barn under disse omstændigheder på noget punkt er dårligere stillet end det barn, der kommer og spørger: hvem er min fader? og svaret lyder: det var så mange, at det er staten!

Erna Sørensen: Jeg var ikke ondsksfuld over for den højtærede justitsminister, men førte blot mine spørgsmål og argumenter frem, idet jeg spurgte, hvorfor den højtærede justitsminister havde ændret sit forslag. Den højtærede justitsminister kunne derimod nok have været ondsksfuld over for mig, fordi jeg er gået tilbage til den gamle ordning; men lige for lige: jeg mener, at vi har svaret hinanden, og jeg har i hvert tilfælde ikke gjort det på en ondsksfuld måde.

Af denne diskussion kan man altså udlede, at man faktisk ikke når at komme til det standpunkt, som vi egentlig ønskede: at der ikke skulle være skel mellem de børn, som er født inden for eller uden for ægteskabet. Vi får nu nogle „statsbørn“, som det er nævnt flere gange, og det ærede medlem fru Petra Petersen skal ikke være så glad for lovforslaget, for man har slet ikke klaret det problem, som desværre stadig væk består. Man har bare lagt bevisbyrden lidt om og ændret lidt i bestemmelserne.

Det, jeg gav udtryk for, var, at det er for tidligt, vi kommer med denne lovændring. Der havde været al mulig grund til at være tilfreds med den mellemvej, som den højtærede justitsministers oprindelige forslag var, og jeg ville være glad, hvis man ville åbne udvej for en ny forhandling om § 6.

Det ærede medlem hr. K. Axel Nielsen sagde også noget til mig om den tidligere

[Erna Sørensen.]

ordning, og at dette var så meget bedre. Det er netop det, der er spørgsmålet: bliver det så meget bedre for den mor og det barn, hvorom sagen drejer sig?

Vi ved heldigvis, at 85 pct. af sagerne slutter med fastslåen af faderskab, og jeg kan sige til det ærede medlem fru Else Zeuthen, at det er ikke dem, der skal diskuteres. Det er netop resten af sagerne — dér, hvor det er et spørgsmål, hvor faderskabet skal placeres — diskussionen står om. For mig er spørgsmålet ikke, om det er ud fra et straf- eller erstatningsgrundlag, at den pågældende mand må betale for, hvad han har indladt sig på. Jeg har ærlig talt ikke så stort et hjerte, at jeg kan undskylde ham i så henseende. Fra denne talerstol må man aldrig nævne begrebet moral, men jeg synes ikke, vi kan komme uden om at tale om dårlig moral, og jeg vover altså at sige dette ud fra det synspunkt, at det var rart, om man kunne ruske lidt op i de forhold, der fører til de tilstande, vi kender. Det er jo ikke prostituerede kvinder, det drejer sig om; det er en tøjlesløs ungdom, som ikke har fået indpodet, hvad der er rigtigt, og hvad der er urigtigt, og som i stedet for, mange gange ganske uden egen skyld, kommer ud i al denne ulykke. Hvad man kan gøre for de børn, som bliver frugten af dette udsvævende liv, er hovedopgaven for os. Vi løser ikke problemet ved at oprette en ny form for faderskab, hvor staten skal træde i stedet. Jeg mener, det havde været bedre, om en mor kunne sige: den og den er egentlig din far, men han løb fra sin bidragspligt; han tog chancen.

Nu laver vi altså en ny form for lotto eller noget lignende, hvor man kan slippe for sit ansvar. Det kan i hvert tilfælde ikke blive bedre end den ordning, der gælder i dag. Jeg henstiller, at vi går mellemvejen og afventer, hvad videnskaben kommer frem til; om det skal vare 5 eller 10 år, synes jeg ikke gør noget i denne forbindelse.

Jeg har den opfattelse, at diskussionen i dag trods alt har været formålstjenlig. Alt det, der er kommet frem her, var vi afskåret fra at drøfte nærmere i udvalget. Da den højtærede ministers ændringsforslag blev stillet, blev der sagt, at det var en kends-

gerning; der blev ikke talt om forhandling, og det var det, vi var både forbavsedede og forargede over. Nu har vi fået lov til at udtale, hvad vi egentlig ville have drøftet i udvalget, og hvis det kan føre til, at flertallet inden tredje behandling kommer til et andet resultat, vil jeg gerne medvirke hertil.

Petra Petersen: Jeg vil sige til den højtærede justitsminister, at min gruppe jo ingen repræsentant har i udvalget, og jeg kan ikke af betænkningen se, at socialministeren har givet tilsagn om at ændre forsorgsloven i den retning, men jeg takker selvfølgelig for oplysningen om det givne tilsagn.

Til det ærede medlem hr. Vagn Bro vil jeg sige, at jeg sagde ikke, at det var grusomt, at et barn havde 10 fædre; jeg synes, det er uheldigt, men jeg sagde ikke, at det var grusomt. Det, jeg sagde, var, at selv om der var 10 bidragspligtige til et barn, havde det alligevel ikke en fader.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg glæmte før en enkelt bemærkning til det ærede medlem fru Petra Petersen. Det ærede medlem knyttede nogle bemærkninger til lovforslagets § 14. Jeg er tilbøjelig til at tro, at det ærede medlem har misforstået bestemmelsen. Den gælder både for børn født i og uden for ægteskab.

Til det ærede medlem fru Erna Sørensen vil jeg gerne sige, at jeg har ikke antydnet, at det ærede medlem har været ondskabssfuld over for mig. Det ærede medlem er aldrig ondskabssfuld. Jeg har undertiden en rem af huden, men det er meget sjældent, og jeg var ikke ondskabssfuld i dag.

Derimod vil jeg advare det ærede medlem imod at blande moralbegrebet ind i en debat om flere bidragspligtige. Bidragspligtige bliver kun de, der kan være fader, men moderen kan have haft en række andre forbindelser med personer, som undersøgelsen viser ikke kan være fader, og de har altså — må jeg bruge et kynisk udtryk — friløb, også fra et moralsk synspunkt. De rammes ikke af den pønalt stipulation, der i virkeligheden ligger i, at der er flere bidragspligtige. Derfor synes jeg ikke, at

[Justitsministeren.]

man med nogen som helst ret kan indføre moralbegrebet i diskussionen herom.

Til det ærede medlem hr. Vagn Bro vil jeg sige, at det er rigtigt, at der i bemærkningerne til lovforslaget står:

„Selv om de i 1937 gennemførte regler i det væsentlige må siges at have virket tilfredsstillende, kan der dog være grund til nu“ o. s. v.,

men det henviser jo til det, der står i det foregående stykke, hvor man fremhæver, at

„den i 1937 gennemførte lovgivning betød, for så vidt angår børn født uden for ægteskab, et afgørende brud med den hidtidige retstilstand, idet der ved denne lovgivning i princippet gennemførtes ligestilling af ægtebørn og børn uden for ægteskab.“ Det er det, der hentydes til.

Når det ærede medlem specielt fremhæver politimestrene som sagkyndige og henviser til, at det er, fordi politimesteren har med alimenterne at gøre, så synes jeg, det er irrelevant i den diskussion, vi fører her. Politimestre har ikke bedre forudsætninger end f. eks. dommere for at bedømme, om vi skal have flere bidragspligtige, eller om vi ikke skal have flere bidragspligtige, om vi skal godkende en bidragspligtig eller kun skal have faderskab. Dette med, at man kender alimenterne og har vrøvl med at vride pengene fra dem, burde måske snarere føre til, at man ønskede, at der var så få af dem som muligt, og at man i hvert fald ikke ville have flere pr. barn.

Endelig vil jeg gerne sige til det ærede medlem og også til det ærede medlem fru Erna Sørensen, at naturligvis afviser jeg ikke, at vi mellem anden og tredje behandling kan føre en ny drøftelse om indholdet af forslaget § 6, men hvis man fastholder ønsket om, at man skal kunne operere, selv i begrænset omfang, med flere bidragspligtige, er der simpelt hen alene af den grund intet grundlag for en forhandling. Vi må stå fast på, at det afgørende er, at der kun kan være én biologisk fader. Det standpunkt, flertallet har taget, er, at vi skal så vidt muligt finde frem til ham. Finder vi ham, dømmer vi ham til faderskab; kan vi ikke finde ham, må vi frifinde.

(Kort bemærkning).

Vagn Bro: Det er rigtigt, at der kun er én biologisk fader til et barn, men regeringsforslaget opererer med en bidragspligtig — jeg kan jo ikke sige biologisk bidragspligtig — og her er det, jeg spørger: når vi ikke blander os i spørgsmålet om faderskabet, er det så afgørende, om man har én eller to, altså ikke biologisk, bidragspligtige? Det er det, jeg ikke fatter. Her kan ministeren jo sige: ingen forhandling, men jeg nævner det tilfælde, at højesteret påpeger, at valget står mellem to personer, der er omtrent lige sandsynlige, så at det er noget af en gættekonkurrence. Når man principielt kan få det over sin samvittighed at operere med én bidragspligtig, må jeg ærlig talt sige, at så fatter jeg ikke, at man ikke kan operere med to bidragspligtige. På dette punkt vil jeg anbefale mit parti at gå en mellemvej, indtil vi når det resultat, vi alle ønsker: at videnskaben er så langt fremme, at vi kun skal tænke på den biologiske fader.

(Kort bemærkning).

K. Axel Nielsen: Det er bemærkningen fra det ærede medlem fru Erna Sørensen, der nøder mig til at tage ordet på ny. Det ærede medlem sagde, at man i udvalget var afskåret fra forhandling, da ændringsforslaget til § 6 først var stillet. Det kan ikke være rigtigt, og det ved det ærede medlem. Der har ikke på noget tidspunkt været tale om, at der ikke kunne forhandles. Hvis nogen har gjort forhandlingerne vanskelige, så er det i hvert fald ikke medlemmer af regeringspartierne. Jeg husker jo nok det udvalgsmøde, hvor der blev brugt meget stærke udtryk om den reform, vi nu agter at gennemføre — det var ikke det ærede medlems partifælle, men det ærede medlem hr. Vagn Bros partifælle — men alligevel kan jeg ikke på nogen måde indrømme, at der ikke har været givet al den mulighed for forhandling, som man har ønsket.

(Kort bemærkning).

Vagn Bro: Jeg skal blot til den ærede ordfører sige: lad os nu ikke strides om det! Jeg går ud fra, at vi nu får en udvalgsforhandling, så kan vi se, hvor megen sym-

[Vagn Bro.]

pati ordføreren har for en virkelig forhandling. For en sådan takker jeg på forhånd.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om børns retsstilling.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes med 68 stemmer mod 44.

Ændringsforslagene nr. 12, 14, 15, 18, 19, 20 og 22 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 4.

Ændringsforslag nr. 3
vedtoges med 67 stemmer mod 43.

§§ 1 og 2, ændringsforslag nr. 1, § 3, således ændret, ændringsforslag nr. 2, § 4, således ændret, § 5, § 6 i den ændrede affattelse, ændringsforslagene nr. 5 og 6, § 7, således ændret, ændringsforslag nr. 7, § 8, således ændret, ændringsforslag nr. 8, § 9, således ændret, § 10, ændringsforslag nr. 9, § 11, således ændret, §§ 12 og 13, ændringsforslagene nr. 10 og 11, § 14, således ændret, §§ 15-17, ændringsforslag nr. 13 og § 18, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 16, hvorefter §§ 19 og 20 udgår,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 17, § 21, således ændret, §§ 22 og 23, ændringsforslagene nr. 21 og 23, § 24, således ændret, og § 25
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Faderskabssager).

Ændringsforslag nr. 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges med 67 stemmer mod 45.

Ændringsforslagene nr. 3 og 4
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5
vedtoges med 67 stemmer mod 45.

Ændringsforslag nr. 6 og § 1 i den ændrede affattelse
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7
vedtoges med 67 stemmer mod 45.

§ 2, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 21. april, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om konkurs m. v. (Underpant i løsøre).

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Tvangsauktion over fast ejendom).

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om tinglysning. (Udslettelse af pantebreve, ejerpant, underpant i løsøre).

4) *Anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingets beslutning angående ændring af lov om boligbyggeri [af Lorentzen m. fl.].

[Formanden.]

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ind- og udførsel af fisk.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om beskæftigelse og uddannelse af unge.

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om bortfald af understøttelsesret i visse tilfælde for unge arbejdsløse).

Mødet hævet kl. 16⁴¹.

90. møde.

Torsdag den 21. april kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov for Færøerne om offentlig forsorg,

forslag til lov for Færøerne om børnebidrag til enlige forsørgere m. v.,

forslag til lov for Færøerne om børneforsorg og

forslag til lov om eftergivelse af kommunehjælp og om ekstraordinær adgang til folkepension samt om forhøjelse af hædersgaver.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Socialministeren (Bomholt): Hermed har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til en revision af visse dele af

den sociale lovgivning for Færøerne, nemlig *forslag til lov for Færøerne om offentlig forsorg, forslag til lov for Færøerne om børnebidrag til enlige forsørgere m. v. og forslag til lov for Færøerne om børneforsorg.*

Som bekendt gennemførtes i sidste folketingsssamling to love for Færøerne om henholdsvis folkepension og ændringer i loven om invalideforsikring, hvorved der med hensyn til ydelserne i anledning af alder og invaliditet i alt væsentligt blev skabt overensstemmelse med lovgivningen for den øvrige del af riget.

Efter at disse to love var blevet gennemført, måtte det være naturligt at vende blikket mod den øvrige del af den færøske sociallovgivning for at se, på hvilke punkter der var behov for en ajourføring.

At der er brug for visse reformer, må på forhånd anses for sandsynligt. Den gældende lovgivning er af gammel dato. Den danske lov om offentlig forsorg, der blev gennemført i 1933, og som jo er ændret og forbedret gang på gang siden da, er aldrig i sin helhed gennemført for Færøerne. Kun et enkelt afsnit, nemlig reglerne om børnebidrag til enlige forsørgere, er sat i kraft for Færøerne. Dette skete ved en kongelig anordning af 18. marts 1949.

Det betyder, at på de øvrige områder, der her omfattes af forsorgsloven, gælder på Færøerne stadig lovbestemmelser svarende til de regler, som var gældende i den øvrige del af riget før 1933. Reglerne om hjælp til personer, der ikke kan klare sig selv, findes således i lov af 10. april 1895 om fattigvæsenet på Færøerne og i lov af 29. april 1913 om kommunale hjælpe-kasser, der blev sat i kraft for Færøerne i 1914. På børneforsorgens område gælder loven af 12. juni 1922 om værgerådsvorsorg. Det siger sig selv, at så gamle regler på det sociale område ikke kan være tidsvarende, og at der må være behov for andre regler end de gældende.

På baggrund heraf nedsatte jeg efter forhandling med Færøernes landsstyre den 1. juli 1959 et udvalg, der skulle have til opgave at gennemgå den færøske sociallovgivning — bortset fra lovene vedrørende folkepension og invalideforsikring — og fremsætte forslag til ændringer med det formål i videst muligt omfang at bringe denne i overensstemmelse med den til-